

Słowo wstępne

Zagadnienia etyki zawodowej i odpowiedzialności dyscyplinarnej są ze sobą organicznie związane. Nic więc dziwnego, że Studenckie Stowarzyszenie Etyki Prawniczej podjęło temat tej ostatniej, przeprowadzając badania, których wynikiem jest niniejsza książka. Ma ona trzy podstawowe cele, które wzajemnie się uzupełniają. Po pierwsze, jest to cel opisowy, którego realizacja ma dostarczyć wiedzę na temat zarówno regulacji odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów, jak i praktyki w tym zakresie. Jego osiągnięcie było możliwe między innymi dzięki udostępnieniu Stowarzyszeniu przez władze Uniwersytetu Warszawskiego orzecznictwa dyscyplinarnego z lat 2000–2005 celem ich opracowania i publikacji (uzyskano 79 kompletnych orzeczeń dyscyplinarnych, przy tym składają się na nie również postanowienia Rektora o wymierzeniu kary upomnienia). Po drugie, celem jest krytyka, która w założeniu ma służyć doskonaleniu instytucji odpowiedzialności dyscyplinarnej i orzecznictwa. Tak też należy odczytywać pojawiające się gdziegdzie negatywne oceny prawa dyscyplinarnego i praktyki zawarte w niniejszej książce. Po trzecie, jest to cel edukacyjny. Chcielibyśmy, aby dzięki temu opracowaniu zwiększyła się świadomość praw i obowiązków, a także nierozwiązanych problemów czy trudności zarówno w środowisku akademickim w ogóle, a w szczególności wśród osób zasiadających w organach dyscyplinarnych, jak i wśród samych studentów.

W części pierwszej omówiono teoretyczne i historyczne problemy odpowiedzialności dyscyplinarnej w ogólności i odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów w szczególności, co stanowi rodzaj wprowadzenia ukazującego szeroki kontekst dalszych rozważań. Szczególnie skoncentrowano się na możliwości nadużywania władzy dyscyplinarnej i wpływach sytuacji społeczno-politycznej na tę instytucję, próbując wyznaczyć kryteria, które pozwoliłyby zidentyfikować takie negatywne zjawiska.

W części drugiej zaprezentowano kwestie podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej, przede wszystkim jej przesłanki wynikające z prawa

materialnego, wśród których wyeksponowane miejsce przysługuje pojęciu „godność studenta”. Podjęto także próbę rekonstrukcji linii orzeczniczych lub chociażby tendencji, które występują w praktyce, oraz krytycznego spojrzenia na postulaty surowszego karania studentów niektórych kierunków studiów.

Część trzecią poświęcono głównie zagadnieniom proceduralnym. Omówiono poszczególne etapy i czynności postępowania dyscyplinarnego studentów, uwzględniając zarówno poprzedni stan prawny, na którym opierała się stosunkowo stabilna praktyka, jak i nowy, który nie zdążył zostać jeszcze w pełni zastosowany, a który jednocześnie wprowadza wiele nowości. Szczególnie dużo uwagi poświęcono pozycji i roli rzecznika dyscyplinarnego, który w postępowaniu dyscyplinarnym jest postacią szczególną, oraz perspektywom alternatywnych w stosunku do odpowiedzialności dyscyplinarnej sposobów rozwiązywania uniwersyteckich konfliktów.

Część czwarta stanowi wybór orzecznictwa Komisji Dyscyplinarnej Uniwersytetu Warszawskiego z lat 2000–2005, który w zamyśle ma być zarówno udokumentowaniem i poparciem tez prezentowanych w poprzednich częściach, jak i niezależnym źródłem wiedzy o odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów, które może być pomocne we własnych badaniach czy przemyśleniach. Ze względu na niemożliwość, ale też bezcelowość, opublikowania wszystkich orzeczeń, staraliśmy się wybrać te najbardziej reprezentatywne, pokazujące typowy styl pracy organów dyscyplinarnych oraz te najciekawsze i w pewien sposób wyjątkowe, czy to ze względu na charakter samej sprawy, czy też ze względu na zapadłe orzeczenie i jego uzasadnienie.

Odpowiedzialność dyscyplinarna. Podstawy, procedura i orzecznictwo w sprawach studentów Uniwersytetu Warszawskiego 2000–2005 jest już drugą książką przygotowaną siłami studentów Studenckiego Stowarzyszenia Etyki Prawniczej (pierwszą była *Studenci prawa o etyce. Wyniki ankiety 2002*, Warszawa 2005). Mamy nadzieję, że realizowane przez nas w ten sposób wzorce samokształcenia i jednocześnie zaangażowania w sprawy Uniwersytetu będą w przyszłości nadal podejmowane w ramach studenckiego ruchu naukowego.

Paweł Skuczyński
Pior Zawadzki